

Krešimir Dolenčić u varaždinskom HNK režira "Čini barona Tamburlana" po najpoznatijem kajkavskom tekstu s početka 19. st. čiji je autor ostao nepoznat

Večernji list

KULTURA

MOJ BARUN ŽIVI NA DUG I GOVORI 200 GODINA STAROM KAJKAVŠTINOM

Denis Derk

U varaždinskom Hrvatskom narodnom kazalištu za danas je najavljena premijera "Čina barona Tamburlana", jednog od najpoznatijih kajkavskih tekstova čiji je autor nepoznat. Režiser je Krešimir Dolenčić.

"Čini barona Tamburlana" tekst je koji ima dvije verzije. Kojoj se vi priklonili?

Podrijetlo tog teksta nije ni do danas točno utvrđeno. Poznato je da je nastao na samom početku devetnestog stoljeća i da je u dužoj ili kraćoj verziji sporadično izvođen gotovo tri desetljeća, što je dokaz vitalnosti onodobnog sjemenišnog teatra, ali i razvitka i živosti kajkavske komediografije. Sigurno je da je osnovna priča posuđena iz Molièreova "Gradanina plemića", ali ne zna se je li došla k nama preko francuskog originala, ili pak nekog talijanskog ili njemačkog prijevoda. Ali i razlike su velike pa tako barun Tamburlano nije bogat kao Jourdain u Molièreu, naprotiv sve kupuje i troši na dug. Ovdje postoje i mnoge osobe koje Molière nema. Uzeli smo, naravno, dužu verziju, onu koja se pojavila tek tridesetih godina prošlog stoljeća, sa "zamkom", turskom maskradom, itd...

Jeste li radnju smjestili u Ragusu ili negdje bliže Varaždinu?

Smještanje radnje originala u Ragusu, tj. Dubrovnik bio je određeni komediografski postupak premještanja, naravno usmjeren na bolje fokusiranje pažnje i razumijevanje lokalnih karaktera. Kao što se u "Dundu Maroju" radnja događa u Rimu, a gledamo, naravno, Dubrovnik. Autor je nesumnjivo poznao određene političke i hijerarhijske odnose u Dubrovniku, ali nigdje nije išao dalje od toga pa se čak ne utječe ni na bilo kakvo imenovanje osoba koje bi trebalo naslutiti neke južne krajeve. Tako nam je zadatak zapravo bio vrlo jednostavan. Riječ Ragusa promijenili smo u Varaždin i to je cijela intervencija.

I SAM SAM KAJKAVAC Nakon što sam prošao najrazličitije idiome čakavice, starog i novog spljetskog jezika, više puta dubrovačkog, pa vlaški, istrijski, zagrebački, podravski, prvi put radim predstavu na kajkavskom

jer je za mene ta vrsta igre vrlo suvremena. Teatralizacija kroz glas, govor i gestu svih ljudskih mana, podcrtavanje komičnih elemenata jednog svijeta podložnog korupciji, izvrtanju činjenica, nesmiljenom trošenju tuđeg novca, jezičnim i političkim bravurama koje ne znače ništa, laži koja na kraju, nakon što je sto puta izgovorena, postaje i istina. Dakle, nismo išli u metaforu neke imaginarne "Raguse", nego smo silno osuvremenili djelo, zaklonivši ga teatarskim postupkom jedne neoklasicističke komedije. Sličan postupak primijenio sam i u "Gradaninu plemiću" u HNK i u "Umišljenom bolesniku" u Gaveli. Jednostavno volim taj teatar – teatralizirati našu svakodnevicu tim ludističko-mimetičkim postupkom, prizivanjem od commedie dell'arte do sprechgesanga karakterističnog za dvadeseto stoljeće. U tome sam imao i sjajne suradnike, književnika, prevoditelja, jezikoslovca i pjesnika Ernesta Fišera, zatim člana ansambla i mojeg asistenta Zdenka Brleka, a naravno i jednog od naših najvećih stručnjaka za kajkavski jezik i književnost Vida Baloga, koji je ujedno i nositelj glavne uloge.

Koji kajkavski jezik publika može očekivati u predstavi?

Originalni, koji smo nastojali tu i tamo osuvremeniti, prema principu kojem se rukovodio i profesor Frano Čale u odnosu na Držića. Dakle, ponekad se nešto mora i cum grano salis prevesti, točnije osuvremeniti zbog razumijevanja. Ali, sveukupno, siguran sam da će publika uživati u bogatstvu tog prekrasnog jezika, zapostavljenog na našim pozornicama. Bez brige, sve će se razumjeti.

Vi ste kajkavac. Je li moguće da sada prvi put režirate u Varaždinu?

Eto, tako se poklopilo. Nakon što sam radio predstave prošaški najrazličitije idiome čakavice, starog i novog spljetskog jezika, više puta dubrovačkog, pa vlaški, istrijski, zagrebački, podravski, po cijeloj Hrvatskoj, sad sam prvi put u Varaždinu. I to na pravi način. Umjetnički direktor Ozren Prohić pozvao me da radim kajkavsku komediju. Brzo smo se dogovorili, nadam se, na radost i ansambla i publike. ●

ja. Ta vrsta metaforičnog odnosa nekog dalekog prostora prema sadržaju, očito lokalnom, danas nije potrebna.

Redatelji su skloni osuvremeniti stare tekstove radi bolje komunikacije s publikom. Jeste li i vi pribjegli tome?

Osvremenjivanje je došlo kao posljedica rada na predstavi, zadatka koji smo preuzeli. Odigrati rijetko izvođenu kajkavsku komediju, staru više od dvije stotine godina, na svojem izvorniku, ali sa svim mogućim aktualnostima koje se nameću ne samo u jeziku nego i u samoj radnji. Ostali smo u stilu, ali ja o tome i ne mogu puno govoriti

“**PUBLIKA ĆE UŽIVATI U BOGATSTVU TOG JEZIKA, ZAPOSTAVLJENOG NA NAŠIM POZORNICAMA. BEZ BRIGE, SVE ĆE SE RAZUMJETI**”